

ARSO in strokovne podlage za prilagajanje na podnebne spremembe

Ljubljana, 23. marec 2010

Okolje se spreminja

- Poznati je potrebno spremembe - spreminja se raba prostora, gospodarske, družbene in politične razmere
- Ocena ranljivosti in sposobnosti prilagajanja
- Prilagajanje je nujno. Ali prav razumemo podnebni sistem - naravna spremenljivost, človekov doprinos?
- Ali dovolj vemo o prihodnjih razmerah, kakšne lokalne spremembe pričakujemo (spremenljivost, povratne dobe nevarnih dogodkov, sinergija dogodkov, raba prostora, večnivojsko upravljanje)?
- Predvideti je potrebno učinke in tveganja ter medsektorske vplive
- Celovito moramo oceniti vplive sprememb
- Sposobnost in smotrnost prilagoditve (strošek/korist)
- Vedeti - biti pripravljen

Stanje

- Slovenija je še brez državne strategije za prilagajanje
- Razpršene in nepovezane raziskave ter znanje
- Nizka politična prioriteta; nedvomna prednost blaženju
- Pomanjkanje znanja in izkušenj snovalcev politik
- Pomanjkanje finančnih in človeških virov
- Pomanjkanje analiz korist/strošek
- **Sektorska nepovezanost**
- Pomanjkljiva informiranost in ozaveščenost deležnikov
- **Nepoznavanje že opaženih sprememb okolja**
- Pomanjkljivo večnivojsko upravljanje

Glavni povodi za razvoj sektorskih in državnih strategij prilagajanja

- Učinki ekstremnih vremenskih dogodkov
- EU politika (Zelena in Bela knjiga, sektorsko tudi direktive)
- Ocenjen gospodarski strošek v primeru neukrepanja
- Pobude in zahteve nevladnih organizacij
- Zgledi drugih držav
- UNFCCC
- Zaznavanje priložnosti ob prilagajanju
- Pobude privatnega sektorja
- Mediji
- Znanstveniki in njihova spoznanja

Ojačevalci procesa

- **Politična volja**
- Posamezniki z izkušnjami in znanjem kot gonilna sila
- **Razpoložljivost kadrovskih in finančnih virov**
- Dovolj trdna strokovna in znanstvena osnova za ukrepanje
- **Primeren čas za razvoj in sprejetje strategije**
- Usklajenost in nenasprotovanje drugim politikam
- **Dobro sodelovanje med ministrstvi**

Prilagajanje

- Večina prilagajanja na državni, pokrajinski in lokalni ravni; pri vodah zahteva po usklajevanju po povodjih
- Primerno dejanskim razmeram območja
- Pomanjkanje ustreznih strokovnih podlag z zadovoljivo prostorsko in tudi časovno ločljivostjo
- Prilagajanje na enem območju ne sme poslabšati razmer na drugem območju

PRILAGAJANJE?

Je proces, ni enkraten dogodek

- Predvsem na lokalni ravni, vendar je potrebno zagotoviti pravne, finančne, strokovne (znanje, informacije) okvire
 - Potrebna je prostorska in medsektorska usklajenost

Možni pristopi

- Vdanost v usodo in ne storimo nič, samo čakamo
- Vztrajamo za vsako ceno in vlagamo v dejavnost
- Iščemo nove možnosti in dejavnosti
- Opustimo dejavnost
- Nove tehnologije nam omogočijo ohranjanje dejavnosti
- Živimo s pomočjo subvencij
- Poskrbimo zgolj za lokalni interes ali pa smo solidarni

Blaženje : prilagajanje

- Prilagajanje zahteva večjo interdisciplinarno podporo
- Prilagajanje je težje za implementacijo
- Pasti nepredvidenih povratnih učinkov in zank
- Velika stopnja negotovosti otežuje konkretne akcije
- Manj študij strošek/korist
- Družbena sprejemljivost nekaterih ukrepov in stroškov
- Konflikt s trenutnimi potrebami in zahtevami
- Večinoma ni jasne mednarodne obveznosti prilagajanja
- Ni ustrezne prioritete

Kaj še mora strategija vsebovati

- Načrte in postopke za ocenjevanje, posodobitve in udejanjanje
- Konkretna načrta za fleksibilen nabor ciljev in kazalnikov za poročanje
- Kazalnike za spremljanje učinkovitosti
- Nabor mehkih instrumentov za olajšanje in vzpodbujanje
- Mehanizme za utrditev prilagajanja, če plačnik ni tisti, ki so mu namenjeni blagodejni učinki prilagajanja

- V obdobju 1951–1980 stabilne podnebne razmere
- Večina infrastrukture in standardov še vedno temelji na obdobju 1961–1990
- Izkušnje iz preteklosti so dragocene, niso pa dovolj
- Upoštevati sinergijo med učinki podnebnih sprememb in drugimi posegi v prostor (urbanizacija, melioracija ...)
- Družbene in gospodarske razmere; delitev bremena prilagajanja; finančna kriza in skrb za okolje
- **Določiti ranljivost**
- Ključni: urbano okolje, upravljanje z vodo, kmetijstvo, zdravje, gozdovi, prostorsko načrtovanje, obalni del, infrastruktura, biotska raznovrstnost, turizem, ...

Posledice podnebnih sprememb in ukrepi

NARAVNE NESREČE

zaradi podnebnih sprememb pogostejše in močnejše

Sistemi za zgodnje opozarjanje in ukrepanje

Državna meteorološka služba

Ukrepi

Takojšnji ukrepi

Sistemi za zgodnje opozarjanje in ukrepanje ob nevarnih vremenskih in podnebnih dogodkih; temeljijo na spremljanju stanja okolja in obstoječih institucijah

Regulativa in preventivni ukrepi

Zakonodaja, predpisi, upravljanje z vodami, cepljenje, gradbeništvo, ozaveščanje, izobraževanje, raziskave, izmenjava informacij, usklajenost ukrepov med sektorji in pokrajinami ...

Dolgoročni ukrepi

Prostorski načrti, infrastruktura, urbanistični načrti, energetika, gozdarstvo, sistem financiranja, vtkanost v vse segmente politike ...

Ukrepati tudi brez popolne gotovosti, princip "brez obžalovanja", veliko ukrepov večnamenskih, uskladiti blaženje s prilagajanjem